

การพัฒนาารูปแบบการจัดการด้านระบบยาในโรงเรียนโดยเครือข่ายชุมชน

จันทร์จรรย์ ดอกบัว สุธิดา ปาบุตร รัตนาภรณ์ สระบัวคำ กลุ่มงานเภสัชกรรมฯรพ.ปทุมราชวงศา

โรงเรียนเป็นสถาบันการเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ เด็กที่อยู่ในวัยเรียนมีโอกาสที่จะมีอาการเจ็บป่วยได้ใช้ ป่วยด้วยโรคทั่วไปหรืออาจจะได้รับอันตรายจากสิ่งแวดล้อมโดยคาดไม่ถึงขณะที่อยู่ในโรงเรียน ในอำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 40 แห่ง ที่ผ่านมาจากกรเก็บข้อมูลพบอุบัติการณ์แพ้ยารุนแรงแบบรุนแรงในโรงเรียนจากการหยิบยารับประทานเองและเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลร้อยละ 2.5 และในเบื้องต้นจากการสอบถามเจ้าหน้าที่โรงเรียนบางแห่งพบว่ายังไม่สามารถอธิบายสถานการณ์ปัญหาที่แท้จริงของการให้บริการสุขภาพในโรงเรียนแต่ละแห่งได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัญหาด้านยาในโรงเรียนและหารูปแบบแนวทางการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในชุมชนอันได้แก่โรงพยาบาลปทุมราชวงศา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและเครือข่ายชุมชนโรงเรียนในการจัดการความเสี่ยงและแก้ไขปัญหาด้านยาในโรงเรียน โดยการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการด้านระบบยาในโรงเรียนและพัฒนารูปแบบการจัดการด้านระบบยาโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายชุมชน ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสำรวจห้องพยาบาลและทำการสัมภาษณ์ครูห้องพยาบาลจำนวน 40 คน ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและใช้การประชุมระดมสมองของภาคีเครือข่ายทั้ง 3 ส่วน ทำการประเมินผลการดำเนินงาน บูรณาการเข้ากับการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2559 - มีนาคม 2560 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา ไม่มีห้องพยาบาลเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน กรอบรายการยาทุกโรงเรียนแตกต่างกัน พบยาอันตรายในโรงเรียนเกือบทุกแห่ง การจัดเก็บยาไม่เหมาะสมและไม่ควบคุมคุณภาพยา ไม่มีระบบการเก็บข้อมูลการมารับบริการของนักเรียนที่เจ็บป่วยตลอดจนไม่มีการกำหนดกรอบรายการและแนวทางการส่งต่อนักเรียนที่มีภาวะฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยที่เกินขอบเขตการให้บริการของห้องพยาบาลของโรงเรียนไปยังโรงพยาบาล ครูพยาบาลยังขาดความมั่นใจในการจ่ายยาให้กับเด็กนักเรียนที่เจ็บป่วย ในส่วนผลการพัฒนารูปแบบการจัดการด้านระบบยาในโรงเรียนจากการประชุมระดมสมองภาคีเครือข่ายพบว่ามีกำหนดกรอบรายการยาในโรงเรียนจำนวน 18 รายการ เป็นยาสามัญประจำบ้าน มาตรฐานการจัดซื้อจัดหายา การจัดทำแบบบันทึกการจ่ายยา และระบบการควบคุมคุณภาพในรูปแบบเดียวกัน มีการจัดประชุมวิชาการและจัดทำสื่อความรู้ให้กับโรงเรียนและให้มีระบบการติดตามโดยภาคีเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เกิดรูปแบบการส่งต่อนักเรียนที่ชัดเจน และจากการประเมินผลของทีมเครือข่ายพบว่าทุกโรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในส่วนของห้องพยาบาล

ข้อเสนอแนะ ควรมีการขยายผลการดำเนินการในระดับจังหวัดและระดับเขตเพื่อให้เกิดระบบยามาตรฐานทั้งจังหวัดและเขต ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยด้านยาในโรงเรียนต่อไป